

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

תורה – ויקרא פרק יד'

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

(ב) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְוָה בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוֹבֵא אֶל הַכֹּהֵן: (ב) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְוָה בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוֹבֵא אֶל הַכֹּהֵן: (ב) דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגְרָא בְּיוֹמָא דְדְכּוּתִיָּה וְיִתְּמִי לְיֹת פְּהִנָּא:

(ג) וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע הַצִּרְעָת מִן הַצִּרְוּעִי: (ג) וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע הַצִּרְעָת מִן הַצִּרְוּעִי: (ג) וַיִּפּוֹק פְּהִנָּא לְמַפְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אֶתְסִי מִכְּתֵשׁ סְגִירִיתָא מִן סִגְרָא:

(ד) וַעֲזָה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיֹּת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאֵזֶב: (ד) וַעֲזָה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיֹּת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאֵזֶב: (ד) וַיִּפְקֵד פְּהִנָּא וַיִּסַּב לְמַדְפֵּי תְּרִיתֵין צִפְרִין חַיִּין דְּכִין וְאֶעָא דְאַרְזָא וְעֵבֶע זְהוּרִי וְאוּזָבָא:

(ה) וַעֲזָה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלֵי חָרֶשׁ עַל מַיִם חַיִּים: (ה) וַעֲזָה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלֵי חָרֶשׁ עַל מַיִם חַיִּים: (ה) וַיִּפְקֵד פְּהִנָּא וַיִּכּוֹס יֵת צִפְרָא דְּדָא לְמָאן דְּחִסֵּף עַל מִי מִבּוּעִי:

(ו) אֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֶתָּה וְאֶת עֵץ הָאֲרָז וְאֶת שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הָאֵזֶב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשֵּׁחֲטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: (ו) אֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֶתָּה וְאֶת עֵץ הָאֲרָז וְאֶת שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הָאֵזֶב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשֵּׁחֲטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: (ו) יֵת צִפְרָא חַיָּתָא יִסַּב יֵתָּה וְיֵת אֶעָא דְאַרְזָא וְיֵת עֵבֶע זְהוּרִי וְיֵת אוּזָבָא וְיֵתָּבּוּל יֵתָּהוּן וְיֵת צִפְרָא חַיָּתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְיִסָא עַל מִי מִבּוּעִי:

רש"י

(ב) זאת תהיה תורת המצורע וגו' – (מגילה כ"א) מלמד שאין מטהרין אותו כלילה:

(ג) אל מחוץ למחנה – חוץ לשלש מחנות שנסתלח שם בימי חלוטו:

(ד) חיות – (חולין קמו) פרט לטרפות: טהורות – פרט לעוף טמא לפי שהנגעים באין על לשון הרע (חולין קמ ערכין עו) שהוא מעשה פטופטי דברים לפיכך הזקקו לטהרתו צפריים שמפטרין תמיד בצפנוף קול: ועץ ארז – לפי שהנגעים באין על גסות הכוח: ושני תולעת ואזוב – מה תקנתו ויתרפא ויפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב: עץ ארז – מקל של ארז: ושני תולעת – לשון

של אמר כזווע זהורית (ב"מ כט):

(ה) על מים חיים – נותן אותם תחלה בכלי כדי שיהא דם כפור ניכר בהם וכמה הם רביעית:

(ו) את הצפור החיה יקח אתה – מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה אצל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית כענין שנא' ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב קיחה אחת לשלשתן יכול כשם שאינה בכלל אוגדה כן לא תהא בכלל טבילה ת"ל וטבל אותם ואת הצפור החיה החזיר את הצפור לכלל טבילה:

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

נביא – מלכים ב' ז' ג'-ח'

(ג) וְאַרְבַּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצַרְעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מֶה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתְנֵנוּ: (א) וארבעה גברין הוו סגירין יתבין במעלנא דתרעא ואמרו גבר לחבריה מא אנחנא יתבין כא עד דנמות:

(ד) אִם אָמַרְנוּ נְבוֹא הָעִיר וְהָרַעַב בָּעִיר וּמָתְנוּ שָׁם וְאִם יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתְנוּ וְעַתָּה לָכּוּ וּנְפַלְאָה אֶל מַחְנֵה אָרֶם אִם יַחְיֵנוּ נַחֲיָה וְאִם יָמִיתְנוּ וּמָתְנוּ: (ה) אִם נִימַר נִיעוֹל לְקֶרְתָּא וּכְפִנָּא בְקֶרְתָּא וּנְמוֹת תִּמְן וְאִם נְתִיב הַכָּא וּנְמוֹת וְכַעַן אַתּוּ וּנְשַׁתְמַע לְמִשְׁרִית אָרֶם אִם יַחְיוּנָא וְנַחֲי אִם יִקְטְלוּנָא וְנַתְקִטִּיל:

(ו) וַיִּקְוֵמוּ בְנֵשֶׁף לְבוֹא אֶל מַחְנֵה אָרֶם וַיָּבֵאוּ עַד קֶצֶה מַחְנֵה אָרֶם וְהִנֵּה אִין שָׁם אִישׁ: (ז) וְקָמוּ בְקִבְלָא לְמִיעַל לְמִשְׁרִית אָרֶם וְאַתּוּ עַד סִיפֵי מִשְׁרִית אָרֶם וְהָא לִית תִּמְן אַנְשׁ:

(ח) וְאֲדַנִּי הַשְּׁמִיעַ אֶת מַחְנֵה אָרֶם קוֹל רָכַב קוֹל סוֹס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחֵיו הִנֵּה שָׂכַר עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת מַלְכֵי הַחַתִּים וְאֶת מַלְכֵי מְצָרִים לְבוֹא עָלֵינוּ: (ט) וּמִן קֶדֶם יִי אֲשַׁתְמַע לְמִשְׁרִית אָרֶם קַל רְתִיכִין קַל סוֹסוֹן קַל מִשְׁרִין סִגְיָאן וְאֲמַרו גְּבַר לְחַבְרִיָּה הָא אֲגַר עֵלְנָא מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל יִת מַלְכֵי חַתָּאֵי וְיִת מַלְכֵי מִצְרָאֵי לְמִיתֵי עֵלְנָא:

(י) וַיִּקְוֵמוּ וַיִּנְגְּסוּ בְנֵשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת אֶהְלֵיהֶם וְאֶת סוֹסֵיהֶם וְאֶת חַמְרֵיהֶם הַמַּחְנֵה כַּאֲשֶׁר הָיָא וַיִּגְסוּ אֶל נַפְשָׁם: (יא) וְקָמוּ וְעֶרְקוּ בְקִבְלָא וּשְׁבַקוּ יִת מִשְׁכְּנֵיהוֹן וְיִת סוֹסֵיהוֹן וְיִת חַמְרֵיהוֹן בְּמִשְׁרִיתָא כַּמָּא דְהָיָא וְעֶרְקוּ לְשִׁזְבָּא נַפְשֵׁיהוֹן:

(יב) וַיָּבֵאוּ הַמְצַרְעִים הָאֵלֶּה עַד קֶצֶה הַמַּחְנֵה וַיָּבֵאוּ אֶל אֶהֶל אֶחָד וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשֶׁם פָּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיִּשְׁבוּ וַיָּבֵאוּ אֶל אֶהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשֶׁם וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ: (יג) וְאַתּוּ סִגְרִיאֵי הָאֵלִין עַד סִיפֵי מִשְׁרִיתָא וְעֵלּוּ לְמִשְׁכְּנָא חַד וְאִכְלוּ וּשְׁתִּיאוּ וְנִסִּיבוּ מִתְמָן כֶּסֶף וְזָהָב וּלְבוּשִׁין וְאִזְלוּ וְאַטְמְרוּ וְתַבּוּ וְעֵלּוּ לְמִשְׁכְּנָא אַחֲרָנָא וְנִסִּיבוּ מִתְמָן וְאִזְלוּ וְאַטְמְרוּ:

רש"י

(ג) וארבעה אנשים – גיחזי וזנוי (סוטה מז) (ד) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (ה) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (ו) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (ז) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (ח) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (ט) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (י) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (יא) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (יב) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין: (יג) פתח השער – כמו שנאמר (ויקרא יג מו): כאלו שומעין:

כתובים – משלי פרק כד' כד'-כט'

(כד) אִמֹר לְרִשָּׁע צְדִיק אֶתָּה יִקְבְּהוּ עַמִּים יִזְעַמוּהוּ לְאִפְסִים: (כה) דִּימַר לְרִשִּׁיעָא צְדִיק אַנְת יְלִיטוּנִיָּה עַמְמֵי וַיְבַרוּנִיָּה אֹמְתָא:

(כה) וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וְעָלִיָּהֶם תָּבוֹא בְרַפַּת טוֹב: (כז) וְלַמְכַסֵּי יִבְסֵם וְעֵלִיהוֹן תִּיתָא בְרַכְתָּא טַבְתָּא:

(כו) שְׁפָתַיִם יִשָּׁק מְשִׁיב דְּבָרִים נְכַחִים: (כז) שְׁפוּתָהוֹן נִנְשְׁקוּ דְאֵלִין דְּמַהֲפְכִין מְלֵי תְרִיצָתָא:

(כז) הֵכֵן בַּחוּץ מִלְאֲכָתְךָ וְעַתְדָּה בְּשֹׁדֶה לָךְ אַחֵר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ: (כח) אַתְקוּ לְבִרָא עַבְדִּיתְךָ וְעַתְדָּה לָךְ בַּחֲקֵלָא וּבִתֵּר כֵּן בְּנֵי בֵּיתְךָ:

(כח) אֶל תְּהִי עַד חֲנָם בְּרַעְךָ וְהַפְתִּיתָ בְּשִׁפְתֵיךָ: (כח) לֹא תִהְיֶי סְהַדָּא רְגֵלָא בַּחֲבֵרְךָ וְתִשְׂרַגַּג בְּשִׁפּוּתְךָ:

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

(כט) אֵל תֹּאמַר בְּאֶשֶׁר עָשָׂה לִי בְּן אֶעֱשֶׂה לוֹ אֲשִׁיב לְאִישׁ בְּפַעְלֹו: (כט) לא תימר היך דעבר לי בן אעבד ליה ואהפך ליה היך עובדווי:

רש"י

(כו) שפתים יסק – ראוים כל שפתים לנשקו: (כז) הכן בחוץ – זה מקרא. ועתה בשדה – זו משנה. אחר וזנית ביתך – זו גמרא, ד"א כמשמעו בתחלה קח לך שדות וכרמים ואחר כך ועתה לשון עתודים (בראשית לא) שים

לך זמנות בשדה ואח"כ וזנית ביתך תקח אשה: (כח) והפתית בשפתיהך – תפתח' לרעד בדבורך:

משנה – כלאים פרק ד'

(א) קרחת הפרם, בית שמאי אומרים, עשירים וארבע אמות. ובית הלל אומרים, שש עשרה אמה. מחול הפרם, בית שמאי אומרים, שש עשרה אמה. ובית הלל אומרים, שתים עשרה אמה. ואיזו היא קרחת הפרם. פרם שחרב מאמצעו. אם אין שם שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שש עשרה אמה, נותנין לה עבודתה וזרע את המותר:

כדתנן לקמן לפי שהיו זוכרים בשוורים ובעגלות ובעת החרישה חורשים אותה בשוורים, הלכך אותן ארבע אמות ככרס דמו, ואם נשאר זינתים שמונה אמות חוץ מאותן ארבע לכל זל לא בטלי לגבי כרס ומותר לזרעו, זכיר משמונה אמות, שדי פלגא להכא ופלגא להכא בטלי לגבי כרס וככרס דמו ואסור לזרוע בהן משום כלאים. ולבית שמאי לא חשיב שדה פחות משמונה אמות הלכך עשירים וארבע אמות זעינו, ארבע לעבודת הכרס מכאן וכנגדן מכאן, פשו להו שש עשרה, שדי שמונה להכא ושמונה להכא ואיכא שדה ולא בטלי:

רע"ב – (א) קרחת הכרס – ומחול הכרס מפרש להו ואזיל: בית שמאי אומרים עשירים וארבע אמות – אם קרחתה עשירים וארבע אמות, מותר לזרוע לשם, פחות מכאן לא יביא זרע לשם: שחרב מאמצעו – ויש גפנים כל סביבות הקרחה שהיא שש עשרה אמה על שש עשרה אמה, וכן אם הלכה הקרחת על פני רוחב הכרס שאין גפנים אלא משני זדי הקרחת: אם אין שם שש עשרה אמה – כדברי בית הלל, לא יביא זרע לשם אפילו באמה האמצעית, לארבע אמות שכלל הכרס מזה וארבע אמות שכלל הכרס מזה היו עבודת הכרס, לעבודת הכרס ארבע אמות

(ב) איזה הוא מחול הפרם. בין פרם לגדר. אם אין שם שתים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שתים עשרה אמה, נותנין לו עבודתו וזרע את המותר:

יביא זרע לשם. לארבע אמות ללהדי כרס עבודת הכרס, וד' אמות ללהדי כותל כיון דלא מזדעעי מפני תקון הכותל כדי שיהלך אדם על גבי קרקע סמוך לכותל ויהיה העפר נדוש ויתחזקו יסודותיו אפקורי מפקר להו, ואמצעיות אי איכא ד' אמות חשיבי, ואי לא, בטלי לגבי כרס, והכא לא זעינו ט"ו, שאין

רע"ב – (ב) מחול הכרס – מקום פנוי בין כרס לגדר סביב, כמו מחולות הנשים כשמרקדות בסביב, לשון אז תשמח בתולה במחול (ירמ' לא): אם יש שם י"ב אמה – כדברי בית הלל נותן ד' אמות לעבודת כרס וזרוע השאר, אבל אם אין שם י"ב אמה לא

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

האסור ללל מלד אחד. וכל הגך אמות בצלמה

(ג) רבי יהודה אומר, אין זה אלא גדר הכרם. ואיזה הוא מחול הכרם. בין שני הכרמים. ואיזה הוא גדר, שהוא גבוה עשרה טפחים. וחרייז, שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה:

רע"ב – (ג) אין זה אלא גדר הכרם – מקום שבין גדר לכרם הוא ואפילו אין שם אלא שש אמות מרחיק ארבע אמות וזורע את המותר: ואיזהו מחול הכרם – שצריך שתי עשרה אמות, מקום שבין שני כרמים ותנא קמא סבר מקום שבין שני כרמים ככרם שחבר צאמלעו הוא נדון. ובידושלמי מוכיח ללא אמר ר' יהודה איזהו מחול הכרם בין שני הכרמים אלא כגון שאין

שורות הכרמים שוות של זו לזו כגון לכרם של כל זה של מחול שורותיה מן המזרח למערב ושכלל אחר מן הצפון לכרם לאס היו מכוונים מודה רבי יהודה לנראה כקרחת הכרם ובעי שש עשרה אמה. ואין הלכה כר' יהודה: איזהו גדר – המפריש בין הכרם שיכול להניח כרם מלד זה ולזרוע מלד אחר וכן חריז:

(ד) מחצית הקנים, אם אין בין קנה לחברו שלשה טפחים פרי שיפנס הגדי, הרי זה כמחצה. וגדר שנפרז, עד עשר אמות הרי הוא כפתח, יתר מבין, כנגד הפרצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה, אם העומד מרבה על הפרוץ, מותר. ואם הפרוץ מרבה על העומד, כנגד הפרצה אסור:

רע"ב – (ד) שלשה טפחים – לכל פחות משלשה כלבוד דמי והוא שיעור כדי שיכנס הגדי: הרי הוא כמחיצה – ומותר לסמוך גפנים מלד זה וזרעים מלד זה: נדון כפתח – ואפילו כנגדו מותר לסמוך אבל יותר מעשר

לא חשיב כפתח ולריך הרחקה כנגד המקום הפרוץ: ואם הפרוץ מרובה על העומד אסור כנגד הפרוץ – אבל כנגד העומד מותר אם הוא רחב ארבעה אבל פחות מד' אף כנגד העומד אסור:

(ה) הנוטע שורה של חמש גפנים, בית שמאי אומרים, כרם. ובית הלל אומרים, אינו כרם, עד שיהיו שם שתי שורות. לפיכך, הזורע ארבע אמות שפכרם, בית שמאי אומרים, קדש שורה אחת. ובית הלל אומרים, קדש שתי שורות:

רע"ב – (ה) בית שמאי אומרים כרם – ולריך להרחיק ממנה ארבע אמות כדי עבודת הכרם: אינו כרם עד שיהיו שתי שורות – ואין רריך להרחיק אלא ששה טפחים כגפן יחידית: הזורע ארבע אמות – כלומר בתוך ארבע אמות של עבודת הכרם: בית שמאי אומרים קידש שורה אחת – לכו אמרה תורה

דברים (כז) פן תקדש המלחה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם שורה אחת מקריא כרם: ובית הלל אומרים קידש שתי שורות – לאין נקרא כרם פחות משתי שורות הלכך ותבואת הכרם לאמרה תורה דקדשה שתי שורות משמע:

(ו) הנוטע שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאה זנב, הרי זה כרם. שתיים כנגד שתיים ואחת בינתים, או שתיים כנגד שתיים ואחת באמצע, אינו כרם, עד שיהיו שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאה זנב:

רע"ב – (ו) ואחת יוצאה זנב – כגון שלש גפנים נטועות בשורה אחת ושתיים בשורה

שניה כנגד שתיים מן השלש: ואחת בינתים – שהשתיים כנגד שתיים והחמישית כנגד אויך:

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

ואחת בזמלע – כגון גפן הנטועה וארבע גפנים לארבע רוחותיה:

(א) הנוטע שורה אחת בתוך שלו, ושורה אחת בתוך של חברו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים, הרי אלו מצטרפות. גבוה מעשרה טפחים, אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר, אם ערסן מלמעלה הרי אלו מצטרפות:

אמות אמרינן בשלהי פרקין לאין מאטרפות: הרי אלו מאטרפות – להיות קרויין כרם ולריך להרחיק ארבע אמות: אם ערסן מלמעלה – שהעלה ראשי הגפנים על גבי הגדר ומתערבין. אותם שכלל הגדר מזה עם אותם שכלל הגדר מזה. ועירסן הוא לשון איזהו ערים דתנן לקמן בריש פרק ו' כלומר שעשה להן ערש:

רע"ב – (ז) שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו – ומייכי כגון ששורה אחת של שתי גפנים ושורה אחת של שלש ואפילו רבי שמעון דאמר לקמן גבי המסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו לא קידש לאין אדם אוסר דבר שאינו שלו הכא מודה למכרפינן לאסור הזרעים כיון לאיכא שלו ושל חבירו: ודרך היחיד ודרך הרבים – שאין אחד מהם רחב שמונה אמות דברוחב שמונה

(ח) הנוטע שתי שורות, אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם. היו שלש, אם אין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. רבי אליעזר בן יעקב אומר משום חנינא בן חכינאי, אפלו הרבה האמצעית ואין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם, שאלו מתחלה נטען הרי זה מתר בשמונה אמות:

בעי המקום המוקרח שש עשרה אמה: ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו חרבה השורה האמצעית – מאחר שהיה כבר כרם אף עתה דין כרם יש לו ולריך שש עשרה אמה: ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו חרבה השורה האמצעית מאחר שהיה כבר כרם אף עתה דין כרם יש לו ולריך שש עשרה אמה: שאילו מתחילה נטען – כלומר שאם לא הגיעו לעולם לכלל כרם ולא היה נטען מתחילה אלא שתי שורות לא היה רריך להיות ציניהן אלא שמונה אמות כלאמרינן לעיל, עכשיו שנטען שלש והגיעו לכלל כרם אף על פי שחרבה אמצעית ולא נשארו אלא שתיים הרי הן ככרם שחבר בזמנא דהוה ולריך שש עשרה אמה. ואין הלכה כר' אליעזר בן יעקב:

רע"ב – (ח) הנוטע שתי שורות – של שתי שתי גפנים ואין בהן אחת יולאת זב: אם אין ציניהם שמונה אמות לא יביא זרע לשם – למטרפין להיות כרם אבל רחוקים שמונה חוץ ממקום הגפנים אין מאטרפים והרי הן כגפן יחידית ומרחיק ששה טפחים משורה זו וששה טפחים משורה זו וזרע שש אמות שזמלע: בין שורה לחברתה שש עשרה אמה – לכיון לאיכא שלש שורות הוי ככרם גדול והמקום שצין כל שתי שורות מהן נדון כדי קרחת הכרם שהוא שש עשרה אמה. אבל חרבה השורה האמצעית, לדברי תנא קמא לא צינינן ציניהם שיעור קרחה כיון ללא נשתיר כרם. ולא דמי לכרם בן ארבע וחמש שורות, כדי חרבה האמצעית אכאי נשאר כרם הלכך

(ט) הנוטע את פרמו על שש עשרה (אמה) שש עשרה אמה, מתר להביא זרע לשם. אומר רבי יהודה, מעשה בצלמון, באחד שנטע את פרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד וזרע את הגיר, ובשנה אחרת היה הופך את השער למקום אחר וזרע את הבור, ובא

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

מַעֲשֵׂה לְפָנַי חֲכָמִים, וְהִתִּירוּ. רַבֵּי מֵאִיר וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים, (אף) הַנוֹטֵעַ אֶת פְּרָמוֹ עַל שְׂמוּנָה (שְׂמוּנָה) אֲמוֹת, מִתָּר:

המקום פנוי מכל זה ומכל זה וזרע אלא שמניח ששה טפחים, ולשנה אחרת עושה להיפך שכך היה דרכם מקום שזרעים בו שנה אחת לשנה אחרת מניחים אותו בור בלא חרישה ובלא זריעה: אף הנוטע את כרמו על שמונה שמונה אמות מותר – קסברי כיון דרחוקות השורות שמונה אמות הוא ליה כגפן יחידית ומניח סמוך לשורה ששה טפחים וזרע את השאר, ולא זעין שש עשרה אמה אלא זכרם חרב אבל זנוטע מעיקרא כי מרחקי שמונה אמות דיו, וכן הלכה:

רע"ב – (ט) הנוטע את כרמו שש עשרה אמה – שכל שורה של גפנים רחוקה מחברתה שש עשרה אמה: מותר להביא זרע לשם – ואין צריך להרחיק אלא ששה טפחים מן השורה כעבודת גפן יחידית: כלמון – שם מקום: הופך שער שתי שורות – כרם גדול היה שכל שורה רחוקה מחברתה שש עשרה אמה ולא היה רואה לסכך גפנו על גבי חבולתו והיה מלכף השורות שתיים שתיים וראשי הגפנים דהיינו השער של כל שתיים ושתיים הופך לכל אחד אלו כלפי אלו ונשאר

גמרא – ברכות דף כו ע"א

איבעיא להו טעה ולא התפלל מנחה מהו שיתפלל ערבית שתיים אם תמצא לומר טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתיים משום דחד יומא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אבל הכא תפלה במקום קרבן היא וכיון דעבר יומו בטל קרבנו או דילמא כיון דצלותא רחמי היא כל אימת דבעי מצלי ואזיל תא שמע דאמר רב הונא בר יהודה אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתיים ואין בזה משום דעבר יומו בטל קרבנו מיתבי מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות מעות לא יוכל לתקן זה שבטל קריאת שמע של ערבית וקריאת שמע של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן הכא במאי עסקינן שבטל במזיד אמר רב אשי דיקא נמי דקתני בטל ולא קתני טעה שמע מינה: תנו רבנן טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל בליל שבת שתיים טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במוצאי שבת שתיים של חול מבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה ואם הבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה שניה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו:

רש"י על הגמרא

ואינו מקריבו ביום אחר אם זמנו קבוע, כגון מוספים של כל יום ויום: מזדיל בראשונה – פעם ראשונה מתפלל בצביל תפלה של עכשיו

אם תימצי לומר – כלומר אם תשיבני בצאלתי ממה שאמרנו טעה ולא התפלל ערבית וכו': וכיון דעבר יומו בטל קרבנו –

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

שאין לו להקדים תפלה שעבר זמנה לתפלה
שזמנה עכשיו, והשניה נמי לא עלתה לו לשל
שבת, הואיל והבדיל זה גילה לעתו שאינה
של שבת, והיא תחשב לשל ערבית:

לפיכך אומר זה הבדלה בחונו הדעת, והשניה
היא בשביל תשלומי תפלת שבת אינו מבדיל
זה: שניה עלתה לו – בשביל תפלת מולאי
שבת, וראשונה לא עלתה לו שאינה כלום,

זוהר – מצורע דף נב' ע"ב

וַיִּדְבֹר יי אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְוָרֵעַ בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ
וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (איוב יט) גִּוְרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב לְמַעַן
תִּדְעוּן שְׁדוֹן. שְׁדוֹן, שְׁדִין כְּתִיב. כִּמְהָ אֵית לֹוֹן לִבְנֵי נָשָׂא לְאַסְתְּמָרָא אֲרַחֲיִיהוּ
וְלִדְחָלָא מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּלֵא יִסְטֵי מֵאַרְחָא דְכַשְׂרָא, וְלֵא יַעֲבוֹר עַל
פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא, וְלֵא יִתְנַשֵּׁי מִנְהָ:

דְּכָל מֵאן דְּלֵא לְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְלֵא יִשְׁתַּדַּל בָּהּ, נְזִיפָא הוּא מִקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, דְּחִיקָא הוּא מְנִיָּה, לֵא שְׂרִיא שְׂכִינְתָא עִמֵּיהּ. וְאִינְוֹן נְטוּרִין, דְּאֲזַלִּין
עִמֵּיהּ, אֲסִתְלַקוּ מְנִיָּה, וְלֵא עוֹד אֲלֵא דְמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאַמְרֵי, אֲסִתְלַקוּ
סוּחְרַנְיָה דְפִלְגֵינָא, דְּלֵא חֵשׁ עַל יְקָרָא דְמֵאֲרִיָּה. וְוִי לֵיָּהּ, דְּהָא שְׂבִקוּהוּ עַלְאִין
וְתַתְּאִין. לֵית לֵיהּ חוּלְקָא בְּאַרְחָא דְחַיֵּי:

וְכַד אִיהוּ אֲשִׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, וְלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, כִּמְהָ נְטוּרִין זְמִינִין
לְקַבְּלֵיהּ לְנִטְרָא לֵיָּהּ, וְשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלֵיהּ, וְכָלֵא מַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאַמְרֵי, הָבוּ
יְקָרָא לְדִיּוּקְנָא דְמַלְכָּא, הָבוּ יְקָרָא לְבְרִיָּה דְמַלְכָּא, אֲתַנְטִיר הוּא בְּעַלְמָא דִּין
וּבְעַלְמָא דְאַתֵּי, זְכָאָה חוּלְקֵיהּ:

תָּא חֲזִי, בְּלִישְׁנָא בִישָׂא דְאָמַר נַחֵשׁ לְאַתְתָּא, גְּרִים לְאַתְתָּא, וְלֵאדָם, לְמַגְזַר
עֲלֵייהוּ מִיָּתָהּ, וְעַל כָּל עַלְמָא בְּלִישְׁנָא בִישָׂא כְּתִיב, (תהלים נז) וְלִשׁוֹנָם חָרֵב
חֲדָה. בְּגִין כֶּף, גִּוְרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב, מִפְּנֵי לִישְׁנָא בִישָׂא. כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת
חָרֵב. מֵאֵי כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חָרֵב. דָּא חָרֵב לֵיָּי, דְּתַנְוּ, חָרֵב אֵית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, דְּבִיָּה דְאִין לְחֵיבֵיָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה לה) חָרֵב לֵיָּי מְלֵאָה
דָּם. (דברים לב) וְחָרְבֵי תֹאכַל בְּשָׂר. וּבְגִין כֶּף גִּוְרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חָרֵב כִּי חֲמָה
עֲוֹנוֹת חָרֵב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׁדוֹן, שְׁדִין כְּתִיב. בְּגִין דְּתִדְעוּן דְּהִכִּי אֲתַדְוֹן, מֵאן
דְּאֵית לֵיהּ חָרֵב בְּלִישְׁנָיָהּ, אֲזַדְמֵן לֵיהּ חָרֵב (ס"א אַחֲדָן בַּהוּא חָרֵב) דְּשִׁעֵי
כָּלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְוָרֵעַ:

הלכה – הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ד

(ו) כל הזבחים אין שוחטין אותן לכתחלה אלא בסכין מכלי שרת ואם שחט בכל דבר
ששוחטין בו החולין אפילו בקרומית של קנה כשרין:

חק לישראל – פרשת מצורע יום א'

(ח) וכל הזבחין שקיבל מדמם פחות מכדי הזייה לא נתקדש הדם וצריך להתכוין לקבל כל הדם כיצד הוא עושה אוחז הסימנים בידו ומוציאן עם הורידין לתוך המזרק ושוחט שנים או רוב שנים כדי שיתקבל הדם כולו בכלי ומגביה הסכין למעלה כדי שלא ירד הדם מעליה אלא מן הצואר ודם שבסכין מקנחו בשפת המזרק:

(ט) אויר הכלי הרי הוא ככלי היה מקבל הדם ונפחתו שולי המזרק קודם שיגיע הדם לאויר המזרק הנפחת לא נתקדש הדם שהאויר שאין סופו לנוח אינו כמונח:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאלי בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.